

Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007 – 2011

Tilbakemeldinger fra Utdanningsdirektoratet.

1. Kommentarer fra Utviklingsavdelingen

Vi har sett på planen med spesielt fokus på de punkter det er bedt om:

a. Er det forhold/temaområder som ikke er synliggjort i det foreliggende dokumentet som bør omtales?

b. Er det andre forslag til konkrete tiltak enn de som foreligger i tiltaksoversikten?

c. Hvilken rolle kan deres organisasjon/aktør i samfunnet på ta dere i gjennomføring av tiltakene

a.

Utdanningsdirektoratet gjennomførte våren 2006 en nasjonal kartlegging av mat i skolen, i tilknytning til utarbeidelsen av "Rapport om skolemåltidet i grunnskolen". Resultatene fra kartleggingen kan muligens være interessante som bakgrunnsmateriale for de som arbeider med denne handlingsplanen. Likeledes erfaringer fra prosjektet "Fysisk aktivitet og måltider i skolen" hvor HEMIL-senteret har fulgt prosjektskolene og nå har forskningsbaserte erfaringer knyttet til dette.

b.

Tiltak- forslag til endring:

* I tiltakslisten står det nå: Prosjekt "Fysisk aktivitet og måltider i skolen"-erfaringsspredning og vurdere videreføring.

Forslag til endring:

- Erfaringer fra prosjektet "Fysisk aktivitet og måltider i skolen" videreføres og spres gjennom partnerskap for folkehelse.

Utdyping

Prosjektet "Fysisk aktivitet og måltider i skolen" avsluttes 2007. Erfaringer fra prosjektet skal spres i løpet av 2006 og 2007 til hele landet i samarbeid med fylkesmennenes to avdelinger for helse og utdanning. Når prosjektet opphører er det viktig å plassere ansvaret for oppfølging i en relevant sammenheng, og partnerskap for folkehelse involverer flere aktuelle parter.

Forslag til nye tiltak:

- Oppfordre skolene til å se ernæring og fysisk aktivitet i sammenheng og som en del av skolens arbeid for et godt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.
- Utdanningsdirektoratet utarbeider en veileder for læringsmiljøet hvor kriteriene for et læringsmiljø som fremmer helse, jfr. § 9a i Opplæringsloven, blant annet er daglig fysisk aktivitet og gode rammer for skolemåltid.

Utdyping

Som det presiseres i punkt 3 i planen, er det helsemessig gevinst ved å se ernæring og fysisk aktivitet i sammenheng. Dette er også erfaringene fra prosjektet "Fysisk aktivitet og måltider i skolen". §9a i Opplæringsloven sier at skolene skal ha et læringsmiljø som fremmer helse, her blir det viktig å definere noen kriterier for daglig fysisk aktivitet og gode rammer for skolemåltid.

- Øke kompetansen blant skolens personell på området ernæring, for å sikre et læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Utdyping

I denne sammenheng er kompetansen knyttet til skolens arbeid med læringsmiljøet. Det ble i 2006 gitt midler til etterutdanning på området ernæring, men det er usikkert om det vil øremerkes flere midler i fremtiden. Ideelt sett burde alle skoler ha en person med særlig kompetanse på området, både i forhold til fag og til læringsmiljø, men dette er vanskelig å forplikte i et tiltak. Ved en vektlegging av skolemåltidet som en viktig del av et godt læringsmiljø, vil behovet for kompetanse på tilrettelegging, hygiene, ernæring osv. melde seg selv,

- Det settes i verk tiltak for å styrke grunn-, etter- og videreutdannere av lærere sin kompetanse på området mat og helse.

Utdyping

Utdanningsdirektoratet setter i verk tiltak for å bidra til å styrke tilbydere av grunn-, etter- og videreutdanning av lærere sin kompetanse på området. Tiltaket bør innebære å skape en møteplass for erfaringsutveksling og -utvikling mellom ulike aktører, og kan for eksempel være i form av seminar, nettverk eller liknende. Utdanningsdirektoratet har etablert en rekke nettverk av høgskoler og lærerutdannere på ulike områder. En eventuell etablering av nettverk for ernæring kan sees i sammenheng med nettverk for fysisk aktivitet

Grete Haug
Utviklingsavdelingen

2. Kommentarer fra prosjekt læreplan

3. Spørsmål og problemstillinger som ønskes besvart

a)

Er det forhold/temaområder som ikke er synliggjort i det foreliggende dokumentet som bør omtales?

Barnehager

Personell i barnehager, jf. videregående opplæring – helse- og sosialfag.

Grunnskole:

Mat og helse nytt fag i grunnskolen og når alle elever. Praktisk opplæring om sunn mat

vektlegges med utgangspunkt i anbefalinger om et sunt kosthold fra helsemyndighetene.

Videregående opplæring:

I utdanningsprogrammet **helse- og sosialfag** (høringsutkast) blir kunnskap om mat og helse vektlagt og vinklet mot den enkelte sitt arbeidsområde (barne- og ungdomsarbeider, helsefagarbeider) slik at disse vil ha mer kunnskap om ernæring for ulike grupper enn tidligere.

I utdanningsprogrammet **restaurant- og matfag** (høringsutkast) er mat og helse vektlagt atskillig mer enn tidligere. Disse skal produsere mat til andre (ulike grupper) og kunne gi råd og veiledning. Da er det viktig at disse temaene styrkes i opplæringen.

Naturfag (Vg1) har et valgfritt hovedområde som heter ernæring og helse. Her inngår kunnskap om de viktigste næringsstoffene, om fordøyelse, transport og omsetning i tillegg til spørsmål knyttet til ernæring, trening, slanking, spiseforstyrrelser og livsstilssykdommer.

Evaluerings

Kunnskapsløftet skal evalueres forskningsmessig i perioden 2006-2011. Evalueringen skal belyse og dokumentere i hvilken grad utfordringene for grunnopplæringen og intensjonene med reformen følges opp og gir resultater. Evalueringen vil fokusere på fem hovedområder: Innhold og læringsutbytte, tilpasset opplæring, struktur og gjennomgang, fag- og yrkesopplæring og forvaltningsnivå og oppgavedeling i grunnopplæringen. Det er for tidlig å si noe mer om detaljer i dette arbeidet.

b)

Er der andre forslag til konkrete tiltak enn de som foreligger i tiltaksoversikten?

Jf. punkt a.

Dersom barnehagene skal ha ansvaret for mat til barna, bør en vurdere en halvt års videreutdanning for førskolelærere. Dersom barnehagene skal servere mat til barna, er det urealistisk at de får tilsatt kokker eller kjøkkenassistentstillinger som flere hadde tidligere. I stedet bør førskolelærerne få tilbud om en mer omfattende opplæring slik at de kan gi råd til foreldre og barn i tråd med helsemyndighetenes anbefalinger.

De som allerede er ansatt i barnehage, bør få opplæring i mat og helse og kost for ulike grupper i tråd med helsemyndighetenes anbefalinger.

Opplæring i mat og helse og kost for ulike grupper helsepersonell i tråd med anbefalinger fra myndighetene. Kost for eldre og syke bør vektlegges. Dette er tema som er foreslått i høringsutkast til læreplaner for helse- og sosialfag og restaurant- og matfag.

c)

Hvilken rolle kan dere som organisasjon/aktør i samfunnet påta dere i gjennomføring av tiltakene?

- Utdanningsdirektoratet utvikler læreplaner for grunnopplæringen og prøver å få med emner om kosthold og ernæring der det er aktuelt.

- Prioritere nye fag med midler til kompetanseutvikling
- Oppfølging av implementering av læreplanen i kommunene

Kommentar til punktet: Stille krav til formell kompetanse til lærere som underviser i mat og helse.

I henhold til opplæringslova § 10-1. *Kompetansekrav for undervisningspersonell* skal den som ”tilsetjast i undervisningsstilling i grunnskolen og i den vidaregåande skolen, ha relevant fagleg og pedagogisk kompetanse”. Videre har skoleeier ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i verksemda, i henhold til opplæringslova § 10-8. Å stille krav til formell kompetanse utover opplæringslovas krav vil være vanskelig. Det må i stedet utvikles gode etter- og videreutdanningstilbud. Det står vidare at ”Skoleeigaren skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skoleleiarar og personale med særoppgåver i skoleverket høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.”

Ut frå dette blir det viktig å lage gode tilbod om kompetanseutvikling fordi mat og helse er et nytt fag.

Helen Johannesen

Prosjekt læreplan